

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

után ítélve ez uton a nyomtatási költségek fedezése alig remélhető. Gróf Karátsonyi Guidó pedig, ki pár évvel ezelőtt Mecaenásnak ígérkezett, külföldre utazott.

Egyébaránt szíves pártfogásába ajánlott megkülönböztetett tisztelettel maradok

Méltóságos Főispán Urnak

Szamosújvárt 1868 év Nov. hó 9-én

alázatos szolgája

Lukácsi Kristóf plébános.

II.

Méltóságos Főispán Ur!

Munkám, melyre Méltóságod előfizetni méltóztatott, megjelent s annak egy példányát alázatos köszönetem nyilvánítása mellett küldöm.

Reméllem, hogy a méltóságos Főispán Ur, mint a történelmi régiségek szakavatott kedvelője és buvára, élvezettel fogja azt forgatni.

Magamat Méltóságod kegyébe ajánlva megkülönböztetett tisztelettel vagyok

Méltóságos Főispán Urnak

Szamosújvárt 1870 év aug. 26-ikán

alázatos szolgája

Lukácsi Kristóf.

(A „Magyar Nemzeti Múzeum“ könyvtárának irodalomtörténeti levélgyjteményéből).

E. L. dr.

A költő.

(Költemény örményül.)

Բանաստեղծը.

*Բանաստեղծը գուշակ է,
Որ լավ գիտէ զասպարան,
Կրտսեմու երես զանցեալը,
Եւ կրնայի ըզնեղիմն.*

*Բանաստեղծը ակն, ունկն,
Եւ քերտն է մէկ ազգի,
Որ, եթէ մեծ զտանգ է,
Գուշակեալ կրիտօի.*

*Բանաստեղծը արծիւ է
Եւ իրեն գրիչ է փետուր . . .
Ինչ որ ինքը կրիտօի,
Ճոցերուն է փտող հուր.*

*Հայ երգիչները, երգեցէք
Երգ մը արիտուր, ցաւալի,
Գուշակեալ տոր դար մը,
Երջանիկ եւ շտրտալի . . .*

Դրկսու Բաղրուսանեան.

Քանասձեղծը*.)

Քանասձեղծը կսագ է,
Վար լավ կիւն ձաբակն,
Գեւեսնու յեւշ ձանչեալէ
Եւն յեւնալի ճնչնգան.

Քանասձեղծը ագեն, անցեն
Եւն քերտն է մեկ ազգի,
Վար, յեթե մյեձ յեւնանք է,
Կսագելավ յեւշոսի.

Քանասձեղծը աճձիւ է
Եւն իրեն կրիչ է փետուր . . .
Ինշ վար անկե յեւշոսի,
Զչաչերուն է վարաչ հուր.

Հայ յերկիշնյերէ, յերկեւշեհ,
Երկ մէ ճեւշուր, ճաւալի,
Կսագելավ նար տար մէ,
Եւրեսանց յեւ նարհալի . . .

Budapest. Pátrubány Lukács.

Örmények Magyarországnban a XIV. és XV-ik században.

Köztudomású, hogy a hazai örménység zöme a XVII. században költözött be országunkba. De az a ténykörülmeny sem ismeretlen, hogy 1672 előtt is több örmény család jött be Magyarországra, mely családok

*) A költő jós, ki jól tudja a jövőndöt; látja a multat is, és nézi a a jelent. — A költő egy nemzetnek szeme, füle és szája, ki (akkor), ha nagy a veszély, jövőndölve beszél. — A költő sas, és irótolla a szárny; a mit ő mond: az kebelében égő tűz. — Örmény énekesek! énekeljeteek egy szomorú, fájdalmas éneket, jövőndölve egy új, boldog, várva-várt (örvendetes, vig) századot.

részben megtartották örmény nemzetiségüket, azonban a legnagyobb rész beolvadt a magyarságba s így ezeknek a nyoma is elveszett. Hogy ez tényleg úgy volt, igazolják az alábbi adatok, a melyek egy a XIV. század vége felé s a XV. században szerepelt örmény származású egyénre vonatkoznak.

Ugyanis a „*Matricula universitatis (Viennensis) prima*“ című s az 1377—1420-ig terjedő időben a bécsi egyetemen beiratkozva volt hallgatók névsorát magában foglaló anyakönyv szerint, mely jelenleg is a bécsi cs. és kir. egyetem levéltárában őriztetik, az 1399 évi téli félévben a bécsi egyetemen többek között egy: Johannes¹⁾ armenus de septem castris nevű hallgató is szerepel.

Ugyanezen örmény származású János nevű egyénre vonatkozólag, a bécsi császári és királyi udvari könyvtárban 12.515 szám alatt őrzött és „*Acta antiqua facultatis artium studii Viennensis*“ című papircodex a következő adatokat tartalmazza:

1396-ban: „*Vicesima prima die Decembr. congregatio facultatis artium... ad videndum et incipiendum scolares pro gradu baccalaureatus examinatos et admissos, et praesentati sunt per examinatores tres scolares secundum hunc ordinem: Johannes Armenus²⁾ de septem castris...*“

1401-ben: „*Secunda die Januarii congregata est facultas... vocati et visi fuerunt baccalarii, volentes templari pro licentia et fuerunt novem scilicet...*“

¹⁾ Mivel a hazai örmények közt is van Hovhánján, Hovhánnesz, Ohánján, Ohánnesz, Ohánovics (mind az öt alak = János. L. Szongott, „A magyarhoni örmény családok genealogiája“ 84, 137 és 138 lap) nevű család, nagyon valószínű, hogy az itt szóban levő egyetemi hallgató Hovhánnesz (= Johannes) vezetéknevet viselt.
Szerk.

²⁾ Itt az „Armenus“ szó nagy á-val (A) van írva, miből következik, hogy hívhatták „Johannes Armenus“-nak (= Örmény János). Ebben az esetben „Armenus“ családnév, a hazai örmények között is van egy család, mely az „Örmény“ nevet viseli („Örmény Kristóf“. L. Szongott, „A magyarhoni örmény családok genealogiája, 139 lap).
Szerk.

3. Johannes Armenus de Cibinio, qui deficit in quarto Euclidis... továbbá; „13. Oct. congregatio... eligabantur... in consiliarios... de natione Ungarorum Johannes de Armenia¹⁾...“

Hogy ki volt ez az örmény származású hallgatója a bécsi egyetemnek, az, mivel vezetékneve említve nincs, meg nem állapítható; legalább ezen adatokból nem; de kétségtelen, hogy egy legalább is a XIV. században, vagy már előbb is beköltözött örmény család tagjáról van itt szó; a mely család, mint azt az 1401. október hó 13-án tett bejegyzés is mutatja, hol t. i. az említett „Johannes de Armenia“ már mint a magyar nemzet tagja szerepel, később teljesen beleolvadt a magyarságba s valószínűleg magyar vezetéknevet is kapott.

Egész biztossággal ez adatokból azonban csak az állapítható meg, hogy a nevezett Johannes, ki hol mint Armenus, hol mint Johannes de Armenia szerepel, Nagy-Szebenből²⁾ került a bécsi egyetemre.

(Dés).

Máty István.

¹⁾ Ez az idézet világosan mutatja, hogy örmény eredetű családunk („de Armenia“) ekkor már be volt olvadva a magyarságba („de natione Ungarorum“)... és így viselhette az „Erdélyi“ (= Erdélyi János) vezetéknevet is annál is inkább, mert előbb neve az érdekes okiratban így fordul elő: „de septem castris.“ (Hazarészünk [= Erdély] czimerében hét vár látható; azért nevezi a német ezt „Siebenbürgen“-nek [sieben = 7 és Burg = vár]).
Szerk.

²⁾ Van a hazai örmények közt még most is olyan család, mely „Szebeni“ vezetéknevet visel („Veronica Fark alias Szebeni.“ L. Szongott, „A magyarhoni örmény családok genealogiája“ 163 lap). Az itt közölt hiteles adatok tanuskodása szerint egyetemi hallgatónk vezetékneve vagy Johannes (= Jánosi), vagy Armenus (= Örmény), vagy Septemcastrensis („Erdélyi“), vagy Szebeni (Szibinczhi „de Cibinio“).

Habár itt négy eset fordul elő, mégis majdnem határozottan állíthatom, hogy emberünknek Joannes Armenus (magyarul = Örmény János) volt a neve és így a vezetékneve „Armenus“ volt